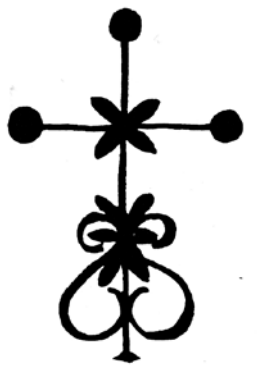

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 2
2017

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Tarvasjoen seurakunta

Uusi paloasema on valmistunut ja vihitty käyttöön. Kuva Eeva Sisso.

UUSI PALOASEMA ON VALMISTUNUT

Tänä vuonna tuli 150 vuotta siitä, kun perustettiin Marttilan, Kosken, Euran (eli Tarvasjoen) ja Karinaisten paloapuyhdistys vuonna 1867. Sen katsomme olleen alkuna paitsi yhteisvastuulliselle vakuutustoiminnalle, myös vapaaehtoiselle pelastustyölle. Tosin vasta 130 vuotta sitten perustettu kansallisseura osti ensimmäiset käsiruiskut ja Tarvasjoen VPK perustamisen jälkeen vuonna 1935 hankittiin ensimmäinen paloauto. Ensimmäinen paloasema rakennettiin 1951 ja nyt Tarvasjoki on saanut uuden ajanmukaisen paloaseman.

Tarvasjoen paloaseman vaiheet

Tarvasjoella on vuosikymmenien saatossa ollut lukuisia tapahtumia, joissa lähtöpisteessä on ollut paloasema. Tarvasjoen vanhan paloaseman synty on lähtenyt liikkeelle vuoden 1949 alussa. Samana vuonna silloinen palopäällikkö Jussi Virola täytti 50 vuotta. Tästä vuodesta alkoi Tarvasjoen palokunnan toinen kehitysvaihe käyntiin sodan jälkeisenä aikana. Vanhan paloaseman rakennustyöt lähtivät toden teolla käyntiin marraskuussa

vuonna 1950 ja talo valmistui 1951. Paloasema Töykkälässä sai lisäsiiven 1970-luvun loppupuolella.

Paloaseman lisärakentamisella ja muutostöiden lähtökohtana on ollut paloautojen kokojen suurentuminen. Vuonna 1975 hankittu silloinen Sisu sammutusauto ei edes tahtonut mahtua paloaseman pihalle, saati sitten talliin. Tämän johdosta Sisu paloautoa pidettiin Tuure Sipilän tallissa muutaman vuoden.

Ennen vuosituhatien vaihdetta ajoneuvojen painot ja koko olivat maksimaalisia, joka oli turmiollinen paloaseman rakenteille. Paloaseman suunnittelussa oli lähtökohtana paloautojen painot, jotka olivat alkuvuosina noin 10 tn painoisia. Viimeisimmät autot olivat yli 35 tn painoisia.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toimesta suoritettiin paloaseman kuntokartoitus, kartoituksessa tuli johtopäätöksenä, että paloaseman elinkaari on loppunut. Kosteusvaurioita ja lattioiden painaamia ei kannattanut enää korjata.

Tarvasjoen VPK aloittikin paloaseman saneeraus-suunnitelman laadinnan. Monien eri vai-

heiden jälkeen päädyttiin uudisrakentamiseen. Uudisrakentaminen todettiin edullisimmaksi vaihtoehdoksi, kuin vanhan peruskorjaus. Uuden paloaseman rakentamisen kustannuksista vastaa kuntien rahoitusyhtiö.

Uuden paloaseman vihkiäiset vietettiin 23.11.2017. Samalla kertaa julkaistiin Tarvasjoen VPK:n historiikki.

Historiikki antaa mielenkiintoisen kuvan Tarvasjoen palokunnan historiasta liki 85 vuoden aikana.

Historiikkiin laatimisessa oli mukana historioitsija Juha Vuorela, joka kokosi laajan aineiston menneistä ajoista. Aineistoa oli myös kokoomassa ja luomassa kirjamuotoon VPK:sta Jarno Viljanen, Pekka Saarnivaara, Jari Hörkkö sekä Jorma Virtanen. Historiikin lopulliseen muotoon vaikutti Timo Kesti.

Historiikkia on mahdollisuus saada paloasemalta avoimien ovien aikana pientä maksua vastaan.

Uusi uljas paloasema on piristys Tarvasjoen taajamaan, paloasema täydentää mukavasti yhdessä hyvinvointikeskuksen, kirkon, pankin,

kaupan lähialueen palveluja.

**Paloasemamestari
Jorma Virtanen**

Tarvasjoen paloasema vihitty tarkoitukseensa

Sunnuntaina vietettiin Tarvasjoen uuden paloaseman vihkiäisjuhlaa. Tilaisuus alkoi klo 13 ja kutsuvieraiden joukossa oli mm. läänin palotarkastaja, palopäällikkö Ilmari Juvankoski Turusta.

Aluksi Turun vakinaisen palokunnan torvisoittokunta esitti lennätintekn. Albin Karlssonin johdolla muutamia musiikkinumeroita, jonka jälkeen Tarvasjoen palolautakunnan puheenj. Arvo Alkio lausui tervehdyssanat.

Kunnallinen Viikkolehti 5.6.1951.

Tarvasjoen vapaapalokunta 80-vuotispäivänä.

Tarvasjoen vanha palokunnan talo vuodelta 1951. Kuva Eeva Sisso.

VALOKUVAN KERTOMAA

Vanha valokuva todella palauttaa mieleen jo unohtuneita asioita sekä tapahtumia. Tämänkin kuvan mökkiin liittyy monta tarinaa. Mökki sijaitsi kylän ja jopa koko pitäjän keskeisimmällä paikalla, silloisen pappilan eli nykyisen rukoushuoneen tontin vieressä Kirkonkylän Uudentalon maalla. Korostan heti sitä seikkaa, että asuivatpa silloiset itselliset ihmiset, ammatin harjoittajat ja muutkin henkilöt missä tahansa mäkituvassa tai mökissä, niin useimmiten heidät merkittiin sen talon rippikirjoihin, kenen maalla he asuivat.

Tarinan voi aloittaa niin kaukaa menneisyydestä kuin vaan tietoa saa käyttöönsä. Tässä tarinassa aloitan vähän yli 200 vuoden takaisista asioista.

Tarvasjoella papin virkaa hoiti vuosina 1808-1810 Karl Fredrik Lilius, joka oli syntynyt 1773 Alastarolla. Tämän jälkeen virkaan valittiin Johan Ulrik Brungström, syntynyt Turussa 18.12.1778 pappis- tai saarnaajaperheen ensimmäisenä lapsena. Se perhe kävi asumassa myös Tarvasjoella Suitsulassa pienen aikaa vuoden 1779 alkupuolella ja siirtyi sitten asumaan Liedonperän Sipilään. Täältä Sipilän rippikirjasta voi lukea näiden vanhempien käyneen ehtoollisella 31.10.1779 ja 04.05.1780. Johan Ulrik opiskeli itsensä papiksi Turussa, vihkimys oli v. 1805. Tämän jälkeen hän toimi apupappina Prunkkalassa (Aura).

Johan Ulrik avioitui Auran kappalaisen Samuel Montinin tyttären, mamselli Maria Lovisan kanssa, s. 09.05.1783. Heidät vihittiin Auran kirkossa 1805. Maria kuoli vuonna 1817. Lapsia syntyi viisi, ja heistä poika Jacob Fredric, s. 1806, laitettiin kouluun Turkuun, mutta hän kuoli v. 1823.

Vuonna 1818 Brungström avioitui uudelleen, nyt Säkylän kirkkoherran tyttären Johanna Antoinette Coleruksen kanssa, s. 1795, kuollut 1840. Lapsia oli kummastakin avioliitosta syntynyt useita, vaan kyllä oli kuolemakin vierailut pappilassa hyvin tiuhaan tahtiin.

Brungströmillä oli ongelma, ”hapan” tahtoi maistua liian hyvin. Lehtitiedon mukaan vuonna 1818 Karhulan kylän lukukinkereillä Marttilan pappi Hossleniuksen ja Brungströmin välille syntyi erimielisyyttä. Se vei tönimiseksi sillä seurauksella, että Hosslenius, joka painoi noin 180 kiloa, kaatui tuoleineen lattialle ja mahalaakku repeytyi. Lehtitieto kertoo hänen kuolleen tuohon kaatumiseen. Rippikirjan mukaan hän on kuollut 10.4.1818.

Pappilassa elämä jatkui, lapsia syntyi,

Taurénin talo ja Emma Taurén Tarvasjoen kirkonkylässä v. 1932. Talon on rakennuttanut mamselli Loviisa Brungström 1820. Kuva NKM_va_9_155 Tarvasjoen Nuorisoseuran valokuvakokoelma.

Brungström jatkoi viinan voittoista elämää, kunnes hänet pidätettiin virasta vuodeksi 1821. Tarina kertoo, että Venäjän tsaari olisi tuolloin matkallaan Suomessa poikennut Tarvasjoen pappilaan. Brungströmin vaimo olisi silloin anonut armoa miehensä rangaistukselle itseltään tsaarilta, mutta en tiedä, onnistuiko hän. Brungström kuoli vuonna 1831.

Emma Taurénin tupa

Kuva tuvasta on Pekka Vesamon isän arkistosta. Tupa oli rakennettu varmaankin melko pian Maria Lovisan tultua ruustinnaksi pappilaan. Silloinen pappila Tarvasjoen sillan pielessä oli kovin pieni, ja lapsia perheeseen syntyi

melkoisen tiuhaan tahtiin. Tarvittiin apuväkeä siksikin, että pappilassa oli navetta, sikala, talli ja vähän niin sanottua papin peltoa siinä vastapäätä Kyröntien toisella puolella. Aivan ilmeisesti tuo ns. Taurénin tupa tarvittiin alun alkaen apuväelle, mutta siihen liittyy paljon muuta historiaa.

Pappi Brungströmin tyttäret

Sanomalehti Åbo Underrättelser kirjoitti 1886 jutun, joka hiukan sivusi pappi Brungströmin perhettä. Vuonna 1855 turkulainen venäläisten sotilaiden lääkäri Schüz sai komennuksen sotilaslääkäriksi Amurinmaalle, siis Itä-Siperiaan. Hänen mukanaan matkustivat nuori Sofia-vaimo sekä seuraneiti/apulainen Sofie Brungström Tarvasjoelta. Matka Kaukoitään tehtiin maitse. Tämä lääkäri kuoli jo seuraavana vuonna 1856, jälkeen jäi sureva leski sekä 6 päivän ikäinen tytär Elvira, joka kuoli 1858. Leski avioitui pian uudestaan, Sofie Brungström palasi takaisin Suomeen.

15.2.1812 syntynyt Brungströmin tytär Johanna Albertina lähti aikoinaan Uskelaan, siirtyi sieltä Helsinkiin ja palasi Tarvasjoelle 1882 Seppälän kylän Juuselaan, muutti sieltä Kirkonkylän Vähätaloon ja kuoli 16.9. 1892.

Oheisen kuvan mökkiin tulivat asukkaiksi Brungströmin kolme naimatonta tytärtä, tulen näin merkityksi vuodesta 1852 alkavaan Kirkonkylän Uudentalon rippikirjaan: Maria Lovisa s.1808, k.1886 sekä sisarpuolet Sofie Antoineta s. 1825, k.1898, ja Edla Ulrika s.1828, k.1899. Siis 13 vuoden sisään kuoli 4 sisarusta.

Edla, sisaruksista viimeinen, jätti suullisen testamentin koskien tuon mökin asumisoikeutta ja joka oikeudessa näin ilmoitettiin ja kuultiin sekä oikeaksi todistettiin. Edlan testamentin mukaan hänen jälkeensä jättämät huoneukset joutuisivat Euran kunnan omiksi, vaan muu tavara lankeisi Suomen lähetysseuralle. Tästä testamentista oli lain mukaan kiireesti annettava tieto mahdollisille perillisille

ja ilmoitettava tarvittaessa siitä Suomen virallisissa lehdissä, myös ruotsinkielisissä. Oltuaan kolmasti lehdissä eikä moitteita ole tullut 1 vuoden ja vuorokauden aikana on testamentti lainvoimainen.

Emma Taurén

Mökki jäi kunnan omistukseen. Asukkaina oli useitakin itsenäisiä perheitä ja ammatinharjoittajia, kuin myös eläkeläisiä. Niitä en tässä enempää ala arvuuttelemaan, koska tuollaisia mökkejä ja tupia oli paljon ja yleensä vailla nimeä. Mökkiä kutsuttiin sen henkilön nimenä, joka siinä kauimmin oli asunut. Siis Miinan mökki, Juhon tupa ja niin edelleen. Itsenäinen ompelija Emma Taurén s. 10.11.1861 Marttilassa, tuli Tarvasjoelle 1907 Marttilasta, oli "vähäkuulonen" ja pääsi asumaan tähän kyseiseen mökkiin harjoittaen ompelijan ammattiaan. Ammatissaan hän oli hyvin suosittu, erittäin hyvä ja taitava. Ehkä vielä paremmin hänen tiedetään olleen erinomainen silittäjä ja tärkkääjä. Tärkkäämistä silloin vaativat miesten paitojen kaulukset, mansetit, pappien liperit ym. Myös joitakin virkkuutöitä tärkättiin, vaikkapa morsiuskruunu. Kun Emma kuoli 16.11.1933, otettiin esiin hänen vuonna 9.3.1921 allekirjoittamansa paperi, jossa luki seuraavaa.

Tämän kautta luovun minä alle kirjoittanut lunastus ja vuokra oikeudestani Taurenin mäkitupa alueeseen kuuluva Uudentalon rusti tilaan Tarvasjoen pitäjän Kirkonkylän kylässä, seuraavia eläke etuja vastaan. Saan asua ja viljellä mainittua aluetta elinikäni vapaasti ja saan lisämaata entisen alueen leveydeltä Rukoushuoneen aitaan asti, niin että tiemaa jää talon käytettäväksi.

Tämän jälkeen jo todella vanha ja huonokuntoinen mökki purettiin. Vielä on elossa muutama henkilö, jotka mahdollisesti muistavat tuon Emman tuvan.

Eino Samsten

Euran kirkko ja pappila 25.7.1792. Ylioppilas Carl Peter Hällströmin akvarelli Upsalan yliopiston kirjastossa. Kuvassa näkyy myöskin vanhan pappilan rakennukset. Valokuva Kansallismuseo.

KOSKISEN KAHVILA

Edellisessä Tarvas-lehdessä (1/2017) kerroin ison Nokan talon katoamisesta keskellä pitäjää noin sata vuotta sitten. Vähäväkisen Tarvasjoen läpi kulki historiallinen Hämeen Härkätie ja vilkas liikenne, joten Nokalla ja milloin missäkin talossa oli pidetty kestkievearia. Kauan niitä ennen oli Turun munkeilla ollut Killalassa krouvi, sanottaisko ”lähetysasema”.

Maria ja Abraham Koskisen kuoltua Koskisen sisarukset jäivät alaikäisinä keskenään Nokan talon vaarinhuoneisiin, pikku taloon, joka oli nykyisen Postilinnan paikalla. Orpojen piti kehittää itselleen töitä. Hoidossa oli pari lehmää, possu, muutama kana ja pottumaa, mutta rahaakin tarvittiin. 20-vuotias Anni rupesi ainoassa kamarissa kampaajaksi. 16-vuotias Saara ja 13-vuotias Ahti pärjäisivät vanhempien siskojensa mukana, kun siihen tienvarren mökkiin keksittiin palauttaa vähän kestkievearia ja laittaa kahvila. Aluksi se oli yhteisesti hoidettu yritys, mutta jäi vähitellen Lauralle, joka oli äitinsä kuollessa 18-vuotias.

Pienessä mökissä oli pieni keittiö ja siinä valtaavan iso muuri, ja oli pieni kamari ja suhteettoman iso sali, josta nyt saatiin tila kahvilalle. Sotien jälkeen Ahti ja Airi Koskisen aikana samaan tilaan laitettiin väliseinä ja sen jakamana postikonttori ja pienen asiointiluukun taakse asiakkaiden puoli.

Lauran pienoinen kahvila 1932–1940

Ensimmäiseksi Laura meni Auraan johonkin kahvilaan saamaan oppia muun muassa leipomuksiin. Jotain muutakin tietoa ja perinnettä hänellä lienee ollut, koskapa isäkin, Abraham, oli nuorena ollut Kokkolassa väentämässä leipomossa korvapuusteja. Lauralla taidot pysyivät kahvilan jälkeenkin, eivätkä minun makumuististani koskaan katoa äitini viinerit ja pikkuleipien utuisiksi paahtuneet aromit.

Tarvittiin muutama pikku pöytä, joissa oli kantena paksu maalaamalla tehty marmorijäljitelmä, ja parikymmentä ruskeata tuolia. Mihin lienevät sitten hävinneet, kun minulla on niistä jäljellä vain neljä ehjää ja hyvää tuolia kesämökillä – nyt keittiövihreinä ja lapsuuden kodista perittyinä. Kahvilan porsliinit, kupit, nekat, kaatimet ja lautaset ovat kaikki särkyneet ja kadonneet. Jäljellä on iso teräksinen kaasupullo, josta sihautettiin esansseista tehtyihin limonadeihin hiilihappoa. Limsapullo asetettiin hajoamisvaaran takia metallikuoren sisään ja sitten käytettiin korvakuulolta hanaa. Joskus räjähti, yleensä ei. Eivät tuoneet jakeluautot limonaateja ja pilsnereitä siihen kahvilaan.

Vakiolistalla oli kahviannos, johon kuului kaatimessa kahvia, nekassa kermaa, vasta paistettu viineri ja luultavasti kolme erilaista pikkuleipää, vaihtelevasti herrasväen leipiä (nykyisillä kauppojen herrasväen leivillä ei ole mitään tekemistä oikeiden kanssa), ranskalaisia vohveleita ynnä muuta, mitä äitini reseptivihkosta löytyy vieläkin. Kaikki oli tehty viimeisen päälle huolellisesti voita ja kermaa säästämättä, eikä sellaisesta taloudesta paljon voittoa kertynyt.

Kun auto pysähtyi kahvitauolle, piti pöytäseurueen odotella porokahvin kiehaus ja kesällä sekin, että kahvilan neiti riensi pihalle ja nosti narun päässä kaivon viileydestä kermapullon. Mihinkäs kiemuraisen Härkätien kulkijoilla sen palavampaa kiirettä olisi ollutkaan.

Hiukan lisäänsiä ja valtavasti vaivaa tuli niin sanotuista ruokamiehistä, mikä tarkoitti noin kolmea miestä, jotka vakituisesti kävivät ruokatunnillaan syömässä keittiön puolella ”päivän menun”. Siinä oli joku osuuskaupasta, joskus kerhonneuvoja ja ehkä joku sähkötehtaalta, siis päivisin lähellä töissä olevia miehiä. Sekin tarjoulu oli vaihtelevaa ja huolellisesti valmistettua ruokaa, jonka yhtenä bravuurina oli kanasta ja siis kanaliemeen tehty klimppisoppa. Valitettavan harvoin vain pienestä kanalasta riitti loppuunsa munineita kanoja. Omasta porsaasta tuli ruuan jatketta paljon, ja saivatpa ruokamiehet kunnollisia porsaanmakkaroitakin kaikkien rulla- ja painosylttyjen lisäksi, kun sika menetti joulun alla henkensä. Siis paljolti omavaraishahvila.

Näkymä kentätuvan mäeltä kirkolle päin. Härkätien varrella vasemmalla nuorisoseurantalo ja keskellä Koskisen kahvila. Kuva vuodelta 1926. Kuva K. E. Laaksonen.

Tarvasjoen lottia Koskisen kahvilassa talvisodan aattona. Ilmeistä näkee, että laulua tuotetaan. Kuvasta on helppo tunnistaa Koskisen siskokset: valkoinen esiliina on Lauralla (myöh. Kännö, kuvassa vas.) ja Saaralla (myöh. Rönnemaa). Heistä oikealla lottapuvussa on Anni (myöh. Tamminen). Laurasta vasemmalla on sukulaisemäntä Lahja Nikula Pikku-Euralta. Jospa lukijat tunnistavat muitakin, ainakin Hanna Vesamon likellä vasenta reunaa.

Lopun entteet

Kahvilan pito vakiintui ja sujui omalla rutiinillaan monta vuotta. Sitten tuli sota-aika ja asiakaskato.

Ennen sotia käytännössä kaikki naiset olivat lottia. Laurakin oli ammattinsa takia muonituslotta ja hän oli mukana suojeluskunnan isoissa harjoituksissa papusopan keittäjänä milloin Naantalissa, milloin Tarvasjoella. Mistä riitti aikaa, kun aamuin illoin piti hoitaa ja lypsää lehmätkin, kesällä kaukana laitumella. Ahti ei enää ollut kotosalla, hän joutui armeijaan ja sotaan, ja siskot olivat omilla suunnillaan, menivät naimisiin ja katosivat. Piti jo palkata vieras apuuttökin.

Joskus sattui järjestyshäiriöitä. Kerran kaksi humalaismiestä rupesivat tappelemaan. Toinen löi tuolin palasiksi ja hakkasi kaveria tuolinjalalla. Kahvilassa oli puhelin, Laura soitti pitäjän poliisille. Poliisi Rasila veivasi pyörällä Killalasta ja päästeli jo ajaessa patukkaa vyöltä, kuten hänen tapansa oli. Perillä hän veteli hiukan maistiaisista miehille ympäriinsä ja kytki sitten veikkokset pihalle sähköpölyväaseen, kummankin käsiraudoilla omaan A-tolpan haaraan. Siinä miehet istuivat monta tuntia ja selvittivät päätään. ”Tuokaa neiti jotain juotavaa”, oli ainut katuvaivainen pyyntö.

Kerran talvisodan puhjettua kahvilan luokse pysähtyi kuorma-auto, josta juoksi ulos kaksi vauhkoontunutta miestä. ”Meitä seuraa ryssän lentokone”, ne huusivat ja hakivat turvaa seinänvieriltä. Kahvilan naiset, Laura ja apuuttö, juoksivat lakanat selässä pellonojiin, ja tosiaan, lentokone kiersi paikalle, mutta laukaustakaan ampumatta se jatkoi Turun suuntaan.

Tapaus oli sekin, kun Ahti poikkesi talvisodan viimeisinä päivinä linja-autolla kotiin ruudinsavusta mustana lumiliiveissään ja haavoittunut käsi kääreissä. Hän oli suoraan Kollaalta menossa Turkuun sairaalaan. Siitä olen kertonut romaanissani Souvi.

Kahvilan pito hiipui ja loppui luonnollisesti viimeistään siksi, että Laura avioitui naapuriksi ilmestyneen autoilijan, Kännön Urpon, kanssa kesällä 1940.

Kirkkoherra Perkon vierailu

Ahdasmielisten ihmisten mielikuvissa kahvilassa oli jotain pahennusta. Nuoret tytöt (Laurakin vasta 28-vuotias) pitivät semmoista laitosta keskenään. Kirkkoherra Perko oli saanut kuulla kuiskutteluja, ja kerran iltasella hän ilmestyi kahvilan oven taakse.

Ovi oli lukittuna, mutta sisältä kuului ääniä ja valoviiru näkyi pimennysverhojen takaa.

Perko veteli nyrkillä ulko-ovea niin että huomataan. Laura ilmestyi kuulostelemaan.

”Mitä siellä tehdään, siellä suljettujen ovien takana”, Perko huusi.

Laura aukaisi oven.

”Kirkkoherra on hyvä ja tulee katsomaan.”

Perko harppoi läpi avaran eteisen kahvilahuoneeseen. Siellä oli koolla lottia ompelemassa lumipukuja ja kutomassa villasukkia sotilaille. Oli siellä lankavyötyhtiä pitelemässä pari niin nuorta poikaakin, ettei liikekannallepano vielä heitä koskenut.

Perko tietysti häkeltyi, ja kun ei muuta keksinyt, piti totisen työn tekijöille pikaisesti lyhyen hartaushetken ja häipyi.

Kun Ahti lomalla käydessään sai tietää Perkon käsityksistä ja vierailusta, hän paineli pappilaan ja haukkui Perkon pystyyn älyttömyydestä.

Vielä monta vuotta sotien jälkeen muistan, kuinka Koskisen luona pysähtyi autoja ja joku tuli kyselemään, eikö tässä enää olekaan sitä kahvilaa.

RAKKAAT YSTÄVÄT TARVASJOELLA

Ilo tervehtiä teitä kaikkia muutaman vuoden tauon jälkeen! Tarkoitukseni oli olla poissa Tarvasjoelta vain noin vuoden ajan ja hoitaa Kosken Tl seurakunnan kirkkoherran virkaa. Tuo vuosi venyi melkein kolmen vuoden mittaiseksi; kaikenlaisia tehtäviä siunaantui lapsuuteni ja nuoruuteni koti-seurakunnassa hoidettavaksi.

Tänä syksynä oli kuitenkin hyvä vihdoin palata takaisin – tuttujen seurakuntalaisten ja työtoverien joukkoon. Ette arvaakaan, kuinka mukavalta on tuntunut toimittaa palveluksia Tarvasjoen tunnelmallisessa puukirkossa Kosken kivikirkkovuosien jälkeen. Meillä on kerrassaan ihana Herran huone, jossa Taivaallinen Isämme ruokkii meitä pyhällä sanallaan ja ehtoollisen sakramentilla. Siellä on riemullista laulaa Herralle kiitosta!

Erityisen koskettava oli syksyllä ensimmäinen pitämäni ehtoollishartaus Tarvasjoen Hyvinvointikeskuksessa. Kyynelsilmin sainne toisiamme tervehtiä. Jälleennäkemisen riemu oli käsin kosketeltavalla tavalla aistittavissa molemminpuolisesti. Monet asukkaista olivat silmissä vanhentuneet – monella tapaa on maanpäällistä väsynyttä taivaltajaa riisuttu. Oli tullut uusiakin asukkaita. Moni oli lähtenyt myös jo iäisyysmatkalleen; rauha heille kaikille. Jos olivat Hyvinvointikeskuksen asukkaat vanhentuneet, on näin käynyt kaiketi minullekin. Tiedä sitten – prukkataanhan sanoa: ”Kyl ikkää tullee, ku tulis järkee vaan”.

Paljon kappeliseurakunnassa tehdään asioita niin kuin ennenkin tehtiin. Talkoohenki on voimissaan. Tarvasjokelaiset innostuvat edelleen tekemään yhdessä asioita seurakunnan hyväksi. Tuntuu, että seurakunta on monelle kodin tapai-

nen paikka, jonne on hyvä ja turvallista tulla. Seurakunta on paikka, jossa voi toteuttaa itseään palvelemisen hengessä lähimmäisen hyväksi. Kiitänkin tässä kohtaa kaikkia kappeliseurakunnan vastuunkantajia; olette mahdollistaneet monenlaista – jokaista teitä tarvitaan. Jokaiselle on paikkansa Taivaan Isän perheessä!

Kirkossakävijöiden määrä on pikkaisen laskenut. Tästä asiasta lausun huoleni ensinnäkin siksi, että murehdin ihmisten kirkkopolkua. Ruohottuvatko ne umpeen? Näin papin näkökulmasta tuntuu erityisen tärkeältä, että ihminen tulisi kirkkoon pyhäisin. Nimittäin sielumme nääntyy ja väsy, jolle Jumala saa sitä virvoittaa. Kun Jumalan sanaa viljellään, saamme Taivaallisen Isämme elämämme leiväksi. Kirkkoon saa tulla kaikenlaisten tuntemusten kanssa, niin ilon kuin hädän hetkellä. Me työntekijät ja monet vapaaehtoiset seurakuntalaiset teemme työtä Jumalan työtovereina sen eteen, että Tarvasjoen kirkossa olisi elämän makuisia palveluksia ja että sieltä voisi lähteä uuden viikon haasteisiin ruokittuna.

Toiseksi laskenut kirkossakävijöiden määrä huolestaa siksi, ettei välttämättä ole itsestään selvää palvelusten jatkuminen Tarvasjoella. Mistään jumalanpalvelusten määrän supistamisesta ei Liedon seurakunnassa ole ollut puhetta, mutta kylmää kieltään tilastot puhuvat siinä tilanteessa, jos jostain syystä toimintaa pitää nykyisestä vähentää. Tarvasjoen kappeliseurakunta pysyy eloisana ja virkeänä vain, jos seurakuntalaiset käyttävät sen palveluja. Muutamia vuosia sitten tehdyn tutkimuksen mukaan Tarvasjoki oli Suomen viidenneksi aktiivisin seurakunta, kun tutkailtiin kirkossakävijöiden lukumääriä. Ko-

vasti haluaisin nostaa jumalanpalveluselämämme jälleen tälle tasolle.

Tarvasjoen kappeliseurakunnan työntekijät ovat saaneet paljon työtovereita Liedon seurakunnasta. Tarulla on monta diakonikollegaa, Kaisalla on kaksi kanttorikaveria, lastenohjaajia on monia, minullakin on koko joukko pappeja seuranani. Riitalla on saman koulutuksen saaneita työntekijöitä Liedon puolella. Tämä kaikki on rikastuttanut elämäämme monin tavoin, mutta uusiin työtapoihinkin on pitänyt totutella. Voimakkaaimmin iso työyhteisö tuntuu tukevan silloin, kun on paineita oman riittämättömyyden kanssa. Aikaisemmin myös pelko sairastumisesta – vaikkapa vain syysflunssan merkeissä – aiheutti koviakin murheita siitä, kuka työt sitten tekee, jos tauti kaataa sängyn pohjalle. Nyt tiedämme, että joku työntekijä löytyy isosta porukasta paikkaamaan, auttamaan ja tukemaan. Ilmielin lausun kiitoksen Liedon seurakunnalle myös siitä, että Tarvasjoen kappeliseurakunta on saanut aineellista hyvää kiinteistöjen korjausten suhteen.

Kriittisesti olen pannut merkille, että isossa yksikössä asioiden eteenpäin vieminen tai valmiiksi saattaminen kestää usein kauemmin kuin pienessä seurakunnassa. Välillä on epäselvää siitä, kuka vastaa ja päättää mistäkin. Tärkeätkin asiat saattavat kadota tai unohtua. Tarvasjoella pääsääntöisesti työskentelevien työajasta myös melkoisen lohkon haukkaa autolla ajelu Tarvasjoen ja Liedon välillä; viikoittain on kokouksia ja neuvotteluja Liedossa.

Jumala on meidän kaikkien Isä ja hän osoittaa rakkautensa meitä kohtaan lähettämällä Poikan-

sa maailmaan. Jouluna hän syntyy ihmiseksi, niin kuin ihminen syntyy. Jouluna saamme koontua vastasyntyneen Jumalan Pojan seimen äärelle. Avuton lapsi seimessä on Jumalan vastaus meille sen suhteen, kuinka meidän tulisi suojella ja varjella elämää kaikkein heikoimmissa, pienimmissä ja haavoittuvimmissa.

Jumalan Pojan seimen äärellä tapaamme myös Marian. Äidin. Hänen nöyryytensä ja lujuutensa on meille esimerkkinä siihen työhön, jota yleensäkin maailmassa tehdään elämän suojelemiseksi ja toivon ylläpitämiseksi.

Jeesuksen maanpäällisessä isässä, Joosefissa, näemme ihmisen, joka haluaa sitoutua toiseen ja kantaa vastuunsa. Joosef antakoon meille kaikille rohkeutta rehellisyyteen ja voimia seisoa tekojemme takana. Tarvitsemme työtä ja tulevaisuuden toivoa. Maailma tarvitsee ihmisiä, jotka ovat valmiita käyttämään hyvinvointiaan toisten hyväksi ja, jotka osoittavat laupeutta ja hyvyttä voittoa tavoittelematta.

Paimenet kumartavat ja ylistävät vastasyntynyttä Vapahtajaa. Heissä kohtaamme ne luke-mattomat ihmiset, jotka rakentavat elinyhteisöään – kuten kotipitäjää tai Suomea – omalla panoksellaan huomaamatta, hiljaisesti ja uskollisesti. Saamme kiittää kaikkia, jotka arjen vakaumuksessa rakentavat yhteiskuntaamme ja samalla luottavasti uskovat Jumalan valtakuntaan, joka tuo rauhan ja toivon kaikille ihmisille.

Kaikille toivotan lopuksi armorikasta Herramme Jeesuksen Kristuksen syntymäjuhlaa!

Outi-pappi

Outi-pappi.
Kuva: Eeva Sisso.

Pyhäinpäivän muistokynttilät vuoden aikana kuolleille.
Kuva: Eeva Sisso.

Lutherin pöytäpidot Pyhäinpäivänä kokosi paljon väkeä srk-talolle. Paikalla oli myös itse Martti Luther ja vaimonsa Katarina von Bora. Hienon elämyksen mahdollisti lähetystyön tiimi. Kuvat Eeva Sisso.

8.10. vietettiin kirkossa Suomalaisen messun juhla-versiota, kuvassa projektikuoro ja soitinyhtye sekä Liedon mieslaulajat kanttori Kaisa Takkulan johdolla. Kuva: Eeva Sisso.

PROJEKTISTA PROJEKTIIN

Tarvasjoen kappeliseurakunnassa on viime vuosina ollut paljon aktiivista kuorotoimintaa. Aloittaessani kanttorin virassani Tarvasjoella keväällä 2014 oli varsinaisen kirkkokuoron toiminta jo la kannut. Edeltäjäni Minna Mäntyranta oli kehittänyt idean erilaisista projekteista, joiden ympärille voisi koota kuoron. Seurakunnassa oli toteutettu projektikuorojen voimin monenlaisia erilaisia messuja, esim. Suomalainen messu, Lattarimessu ja Hiljaisten laulujen messu.

Perinteisesti kuorot kokoontuvat harjoittelemaan yleensä kerran tai kaksi viikossa. Tällaiseen kuorotoimintaan on kuitenkin aika haastavaa osallistua. Nykyisin ihmisillä on paljon monenlaisia harrastuksia ja velvollisuuksia ja siksi voi olla vaikeaa järjestää aikaa harrastukselle, joka on melko sitova. Projektiluonteiset kuorot tarjoavat kuorolaulusta nauttiville ihmisille mahdollisuuden nauttia kuorossa laulamisesta ilman pitkäaikaista sitoutumista.

Yleensä projektikuorot harjoittelevat 3-4 kertaa ennen varsinaisia esiintymisiä. Suurin osa projektikuorojen esiintymisistä on erilaisissa erikoismessuissa tai suuremmissa juhlapyhissä. Välillä on toteutettu myös yhden kerran kuoroja, jolloin harjoitellaan kerran ennen messua. Nykyisin meitä on jo n. 20-30 ihmisen porukka, jotka tulevat mukaan laulamaan, jos aikataulut antavat myöden.

Viime vuosien aikana toteutettuja projektikuoroja ovat mm. radiojumalanpalveluskuoro, Suomalaisen messun kuoro, Tangomessukuoro,

Tarvasjoen 700-vuotisjuhlien vanhanajan jumalanpalveluksen kuoro, Joululaulukuoro, Pääsiäismessukuoro (jossa laulettiin gospel-sävelmiä), Virsikirjan lisävihko-kuoro, Kansanlaulummessun kuoro ja Hiljaisten laulujen messun kuoro. Kanttorin tärkeänä apuna kuorojen vetämisessä on ollut Minna Mäkinen. Suurilassakin toimii oma projektikuoronsa, joka laulaa aina keväisin Timo Isotalon kehittämässä Suurila-messussa kirkossa. Ensi keväälle on suunniteltu toteutettavaksi ainakin Pääsiäismessukuoro. Tarvasjoen kirkossa järjestetään pääsiäislauantaina klo 22 Pääsiäisyön messu, jossa kuoron olisi tarkoitus esiintyä. Messun jälkeen syödään yhdessä pääsiäisateria. Lisäksi 8. heinäkuuta Tarvasjoelta lähetetään taas radiojumalanpalvelus, jota varten kootaan myöskin oma projektikuoronsa.

Jos haluat tulla mukaan projektikuorojen toimintaan, ota yhteyttä allekirjoittaneeseen ja seuraa kirkollisia ilmoituksia. Kappeliseurakunnassamme on toki myös säännöllisesti kokoontuva kuoro, Laulavat eläkeläiset, joka kokoontuu kerran kuussa Hyvinvointikeskuksessa, jossa pidämme kuukausittaisen lauluhetken Hyvinvointikeskuksen asukkailla. Myös Laulavat eläkeläiset ottavat mielellään vastaan uusia laulajia. Jos sinulla tulee mieleen jokin kiva projekti-idea kuorolle, otan mielellään vastaan ehdotuksia.

Tavoitteena on, että kuoroharjoituksista lähtiesä kaikilla olisi parempi mieli kuin niihin tullessa. **Kaisa Takkula**

TERKKUJA TARVASJOEN MUSKARISTA!

Hei täällä kirjoittelee Hanneli. Olen toiminut Tarvasjoen kappeliseurakunnan vs. lastenohjaajana nyt syyskauden ja minulla on ollut tänä syksynä ilo aloittaa työviikkoni Tarvasjoen muskarilla tiistai-aamuisin. Muskari on aikuisen ja lapsen yhteinen ohjattu musiikkihetki. Muskari sopii kaikille vauvasta vaariin ja onkin usein yksi vauvojen ensimmäisistä harrastuksista. Muskari kehittää pienestä pitäen rytmitajua, kuuntelua, liikettä sekä sosiaalisia taitoja. Tarvasjoella meitä on ollut mukana ihanan sekalainen seurakunta. On nähty mummuja, vaareja, äitejä, isiä ja tietysti kaiken ikäisiä lapsia. Mikä rikkaus onkaan ollut aloittaa päivä teidän kaikkien kanssa! Ja ISO KIITOS Riikalle, meidän ihanalle muskarivapaaehtoiselle, jolta ei lopu ideat ja joka on aina valmis oppimaan uusia lauluja lyhyelläkin varoitusaajalla.

Syyskausi on menty sadelauluja, enkelilauluja, eläimiä, kulkuvälineitä, välillä on jopa leivottu pullaa Leipuri Hiivan apuna. On soitettu, tanssittu, loruteltu, rytmitelty, körötelty, heiluteltu huiveja sekä hiljennytty sylikkään rauhoittumaan. Muutama korvamato on viety kotiin asti ja Suomi100-laulua on laulettu varmasti ainakin 100 kertaa.

Tätä kirjoittaessa soi taustalla joululaulut, vuoden viimeiset muskarit ovat siis täynnä piparin

tuoksua, tonttujen juoksua ja seimen lapsen tulinää kunnes muskarikin jää joulutauolle. Tammi-kuussa taas jatketaan uusien laulujen ja lorujen. Kaikki joukolla siis muskariin!

Jouluisin sävelin
Hanneli

Kuva Hanneli Salo.

Kuva Taru Sahla.

SEURAKUNTAMME PIENIMPIEN IKIOMA KERHO

Torstaiaamuisin seurakuntataloon saapuvat pienet taapertajat ja heidän omat aikuisensa, äidit, isät, mummit tai papat. On koolla seurakuntamme pienimmät heidän ikiomassa kerhossaan, perhekerhossa.

Puoli kymmenen jälkeen kerhoon voi saapua rauhassa, oman aikataulun mukaan. Tarjolla on pienimuotoisesti sämpylää ja juotavaa. Niitä voi halutessaan nauttia muiden aikuisten seurassa, lasten puuhatussa omia leikkejään. Usein on Hanneli-lastenohjaaja keksinyt hauskoja askarteluja näpertelyä kaipaaville. Leikkaamisen ja liimaamisen lomassa on mahdollisuus rupatella lapsiperheen arkiasioita kasvatukselta kurahaa-lareihin tai vaikka yövalvomiisiin. Saa rupatella tai vain nauttia muiden seurasta. Kotona lasten kanssa oleminen voi pitää sisällään melko yksinäisiä ja yksitotisia päiviä. Perhekerho tarjoaa tähän arkeen vaihtelua, aikuiskontakteja ja mahdollisuuden saada vertaistukea. Lapsetkin saavat

tavata toisiaan. Askartelujen jälkeen kello kehottaa keräämän lelut takaisin laatikoihin ja kokoontumaan alttarin ääreen kuuleman päivän hartautta. Pienen kertomuksen lisäksi hartaushetkessä on tärkeitä tuttu laulu "Jumalan kämmenellä" sekä kerhorukous. Kun hartauskynttilä on saatu sammutettua, on vielä aikaa muutamille laululeikeille. Kerran kuussa kerhomme alkaa Tarvasjoen kirkossa, johon kokoontumme yhdessä päiväkodin lasten kanssa. Kyseessä on kirkkovarti, lasten oma kirkkohetki. Kerran kuussa meitä hemmotellaan myös herkullisella kotiruualla. Vapaaehtoiset emännät valmistavat meille aterian, jonka saamme nauttia yhdessä kerhomme päätteeksi. Yhdessäolo tuo iloa ja yhdessä tekeminen rikastuttaa elämää. Tervetuloa siis perhekerhoon maanantaisin srk-talolle klo 9.30-11.30 välillä!

Taru Sahla, diakonissa

JOULUNAJAN TILAISUUDET TARVASJOELLA

ti 12.12.	klo 14	Sotaveteraanien joulujuhla HVK:ssa
to 14.12.	klo 19	Mikko Mäkeläisen joulukonsertti kirkossa
su 17.12.	klo 10	Messu kirkossa, Sleyn kirkkopyhä. Kirkkokaffeet ja jouluisia lauluja Siionin Kanteleesta srk-talolla
su 17.12.	klo 19	Kauneimmat joululaulut kirkossa
to 21.12.	klo 14	Herran Pyhä Ehtoollinen HVK:ssa
su 24.12.	klo 15	Jouluaaton hartaus kirkossa, kutsumme mukaan erityisesti lapsiperheitä!
su 24.12.	klo 22	Jouluyön messu kirkossa
ma 25.12.	klo 8	Jouluaamun sanajumalanpalvelus
ti 26.12.	klo 18	Tapaninpäivän Kauneimmat joululaulut -messu kirkossa
su 31.12.	klo 14	Tuttuja hengellisiä lauluja ja virsiä, Hanna Isotalon syntymäpäivät, kolehti kirkkokaverikynteihin
la 6.1.	klo 10	Loppiaisen messu kirkossa. Kirkkokaffeet ja Kauneimmat joululaulut vielä kerran srk-talolla

Seurakunnan yleisöluisteluvuorot Tarvasjoen Jäähallilla sunnuntaisin klo 15.15–16.15 kutsuvat mukaan kaikenikäisiä luistelijoita. Luistelut jatkuvat maaliskuun loppuun, väliin jäävät joulun aika ja uusi vuosi.

Tarvasjoen kappeliseurakunnan matka PROTESTANTTIEN SYDÄNMAILLE HOLLANTIIN 28.8.–2.9.2018

Teemalla miten elämä ja koko kulttuuri muuttui Euroopassa protestanttisen ajattelutavan myötä. Oppaanamme FT Liisa Väisänen ja matkanjohtajina Outi Niiniahio ja Minna Mäkinen. Hinta

1365,- /hlö kahden hengen huoneessa. Lisätiedot ja ilmoittautumiset Outi 044 0847 120 tai Minna 0400 840 025. Muutama paikka vapaana.

HORRISISTA KAPINATALVEN MELSKEESEEN

Eräänä hämyisenä marraskuun päivänä kävin Meri Airaksisen (o.s. Korpi) luona Raisiossa. Samalla tallensin muistelmia hänen isänsä elämästä ja erityisesti niistä vaikeista päivistä sata vuotta sitten. Hänellä olivat säilyneet tallessa vanhat kirjeet yli 100 vuoden takaa. Ne kertoivat aidosti tuon ajan elämästä ja miten sen tapahtumat oli koettu. Ymmärsin taas, miten meidän kaikkien varmin tieto menneen ajan tapahtumista muodostuukin usein juuri siinä ajassa eläneiden kertomuksista. Jos niitä ei kukaan ylös kirjoita, ne voivat jäädä kokonaan unohduksiin. Siksi tallensin häneltä tämänkin yhden muistelman.

Isäni Hjalmar Korpi oli syntynyt 15.11. 1887 Marttilassa Ruskolaisten Sepällä. Siellä iso-äitini Maria Korpi oli miehensä Juho Tuomolan (Tarvasjoelta Seppälän Tuomolan poika) kanssa viljellyt Seppää. He olivat myyneet 1895 tilansa ja ostaneet Tarvasjoelta Horristen Sepän. Heillä oli neljä lasta: Hannes, Jalmari, Olga ja Santeri, kuten me heitä kutsuimme. Isoisä Juho kuoli 4.1. 1900 53-vuotiaana ja häntä 17 vuotta nuorempi Maria avioitui uudelleen naapurin poika August Grönroosin kanssa.

Horristen Seppä oli heidän tullessa vanhalla ahtaalla tontilla Kyrötien ja joen välissä. Siitä perhe kuitenkin halusi pois ja rakensi uuden Korpi-nimisen talon kylästä Auraan päin. Samalla talo jaettiin niin, että syntyivät uudet Korven, Ojaston ja Penttilän tilat.

Jalmari kävi kansakoulun ja Långsjön maanviljelyskoulun 1912-13 Somerolla. Tuo maanviljelyskoulu oli siihen aikaan erittäin arvostettu ja opetus monipuolista. Kartanolla oli maamieskoulun lisäksi myös karjanhoitokoulu ja puutarhakoulu. Kartano oli tuolloin n.1500 ha suurtila, jolla oli 140 lehmän karja. Isäntä maanviljelysneuvos Waldemar Sagulin olikin erityisesti innostunut karjanjalostuksesta ja kartanon voimakas viljely heijastui kaikkien sen koulujen opetukseen. Jalmari sai täällä hyvät tiedot ja taidot maanviljelyyn ja suurenkin tilan hoitoon.

Venäjän kartanon työnjohtajaksi Humppilaan

Heti valmistuttuaan, ja vain loppuvuoden 1913 Tarvasjoella vietettyään, Jalmari haki työnjohtajaksi Venäjän kartanoon Humppilaan. Hän tuskin aavisti miten vaativaan ja vaikeaan tehtävään hän oli lupautumassa. Venäjän kartano oli suurtila, jonka kokonaispinta-ala oli 2338 ha. Tästä pinta-alasta 360 ha.a viljeli 15 torppaa ja saman verran oli kartanon maalla mäkitupia. Kartanon suuressa navetassa oli keskimäärin 170 lehmää ja tallissa 30 hevosta. Vuonna 1893 valmistunutta karjarakennusta pidettiin maamme suurimpana. Erityisesti rakennuksista erottui hirsinen kaksikerroksinen viljamakasiini jo 1700-luvulta, jonka korkea kellotorni on vieläkin pystyssä.

Kartanon omisti tuolloin Hilma Kallentytär Venäjä toisen miehensä Oskar Taalikkan kanssa.

Hilman isoisä Tuomas Simonpoika Knuutila Loimaan Vilvaisista oli aikanaan (1845) huu-tanut vapaaehtoisella huutokaupalla kartanon 18000 hopearuplalla. Tunnettu oli tarina, kuinka ei tämän vaatimattoman kansanmiehen maksukykyä meinattu uskoa, kun hän maksoi huutonsa tuohikontissa tuomilla rahoilla. Oskari Taalikka oli lahjoituksillaan saanut perustettua Venäjään kansakoulun 1898 ja hän oli erityisesti mukana maamiesseuran toiminnassa. Hän yhdessä Hilma Venäjän ensimmäisestä avioliitosta syntyneen pojan Urpo Toivosen kanssa hallinnoi kartanoa.

Kartanossa oli myös saha ja juustomeijeri, jotka toimivat omana yksikkönä. Tilan viljely vaati suuren määrän työtä, navetta erityisesti kautta vuoden. Torpparit velvoitteensa puitteissa tulivat työapuun varsinkin kiireellisinä korjuuaikoina. Tilan koneista niittokoneet olivat auttaneet heinä kaadossa jo 1890-luvulta alkaen, mutta viljankaatoon saatiin itseluovuttava leikkuukone vasta 1919. Laajat viljapelot vaativat paljon niittomiehiä ja viljansitojia. Puimakoneen ja höyrykoneen tulo vuosisadan alussa oli nopeuttanut puintia ratkaisevasti.

Isältä jääneistä pokaaleista olen päätellyt, että hän urheili aktiivisesti. Hän oli hyvin avoin ja elämänmyönteinen. Isäni hallitsi työnsä ja sopeutui nopeasti tehtäväänsä. Hän tuli hyvin toimeen jämptinä ja oikeudenmukaisena niin isäntäväen kuin laajan työväen kanssa. Tehtäväänsä tullessa hän oli poikamies, mutta solmi jo vuoden päästä avioliiton Rauha Konsan kanssa Hattulasta. Vuonna 1917 heille syntyi Humppilassa ensimmäinen tytär Annikki.

Talvi 1918 Humppilassa

Elämä Humppilassa oli vuoden 1917 vielä melko rauhallista. Loimaan mellakat syksyllä lähialueella kyllä huomioitiin ja Jokiläänin kireä tunnelma heijastui toiselta puolelta pitäjää. Maatalouslaikoistakin huolimatta kylvöt saatiin aikanaan tehtyä ja heinät korjattua. Maailmansodan vaikutuksesta elintarvikkeet menivät kortille, ja valtio takavarikoi viljaa peläten varastojen loppumista ja sen tähden myös hintojen nousua. Heinäkuussa tullut halla vei lähes kokonaan ruissadon ja siksi syksyllä rukiin siemenestä oli kova pula.

Vuoden lopulla seudun ihmisten mieliala nopeasti politisoitui ja tuli rauhattomaksi. Torpparit olivat pettyneitä jo eduskunnan päättämän vapautuksen toteutumisen viivästymiseen. Sanomalehtien kertoessa Venäjän vallankumouksesta, alkoivat yhä useammat uskoa sen ulottuvan myös Suomeen. Vaikka maamme itsenäistymistä yleisesti toivottiin, ei monikaan huomannut uutista sen toteutumisesta. Humppilaa sanottiin myöhemmin Suomen punaisimmaksi kunnaksi ja se johtui siitä, että nimenomaan torpparit uskoivat punaisten takaavan torppien vapautuksen.

Kansalaissodan alettua osa työmiehistä ja torpparien pojista lähtivät rintamalle ja osa isännistäkin pakotettiin lähtemään. Kartanon maatalous vaikeutui työvoiman puutteessa. Eräänä

helmikuun päivänä vietiin osa hevosista ja myös niiden ajoneuvoja ja rehuja. Vaikein oli päivä, jolloin Venäjän kartanosta otettiin kaikki vilja. Isäni kauhistui erityisesti siitä, mistä saadaan keväällä siemenviljaa, jos kaikki viedään. Siksi hän viljaa luovuttaessa ei kertonut sivutilalle varastoitua siemenviljaa.

Näin tultiin huhtikuulle. Talven aikana oli kuulunut Humppilaan huhuja punaisten väkivallanteoista Oripäästä, Kylmäkoskelta ja erityisesti Toijalasta. Posti ei kulkenut ja heikkoja paikallisia puhelimiakaan ei voinut käyttää. Matkustamiseenkin tarvittiin punaisten lupa. Niinpä Hannes-veljen ja Selman häihinkään Tarvasjoelle ei maaliskuussa voitu lähteä.

Eräänä huhtikuun päivänä, kun oli tullut jo huhuja, että valkoiset olisivat valtaamassa Tampereetta ja rintama myös Huittisista päin tulisi lähemmäksi, ryhmä punaisia tuli Venäjälle. Kartanosta miesväki isää lukuun ottamatta olivat menneet valkoisten puolelle, mutta naiset ja lapset olivat talossa. Toki heidänkin pakoan varten oli hevoset valjastettu. Nyt punasotilaita ryntäsi taloon ja pistimet sojossa piirittivät Jalmarin. Jostakin oli tullut ilmi hänen salaamansa siemenviljat. Nyt tulijat räyhäsivät ja huusivat tappavansa petturin ja porvarien kätyrin siihen paikkaan ja muunkin kartanon väen.

Kun seitsemällä pistimellä isää sohittiin, kerrotaan hänen sanoneen, että tehkää minulle mitä tahdotte, mutta säästäkää vaimoni ja lapsi. Tähän punaisten johtaja sanoi, että nyt me vain sinut vangitsemme ja viemme kenttäoikeuteen. Niinpä he sitten jättivät muut rauhaan ja kuljetivat isän Humppilan asemalle. Tänne oli koottu muitakin vangittuja seudun miehiä, joille oli jo ilmoitettu, että heidät junalla viedään vankina oikeuden eteen.

Junan lähtöä odotellessa tuli vankien luo salaa asemapäällikön vaimo Hilma Salovaara, joka oli Ylpön talon tytär Toijalasta. Hän kertoi, kuinka hän oli nähnyt asemalle tulleen sähköen, jossa oli ollut määräys lähettää vangit Riihimäelle ammuttaviksi. Siksi hän oli tullut varoittamaan ja kehotti, että yrittäisitte jo matkalla pakoon pääsyä.

Näin juna lähti matkaan ja avoauunassa vangit vartioineen tulivat ensin Toijalaan, josta matka jatkui Hämeenlinnaan. Heidän kaupunkiin saapuessa niin sotilaita kuin siviilejä vilisi paljon asemalla ja kaikkien mieliala oli kiihkeä ja jännittynyt. Tiedettiin, että saksalaiset olivat nousseet maihin Hangossa ja nousemassa Helsingin vallattuaan Hämeeseen. Samoin oli saapunut tieto Tampereen valtauksesta ja rintaman vetäytymisestä etelään päin. Tiedettiin myös kertoa, että saksalaisilla on lentokoneita, jotka voivat pommittaa kaupunkejakin. Samassa lensikin kaksi saksalaisten tiedustelukonetta aseman ylitse ja kaikki ryntäsivät etsimään suojaa kattojen alta.

Nyt syntyi hetkessä pelkotila, jolloin myös vartijat ja vangit hyppäsivät ulos junasta ja juoksivat suojaa etsimään. Tällöin isä huomasi yhtäkkiä pakoon pääsyn mahdollisuuden tulleen, ja juoksi ratavartta metsään Vanajan suuntaan.

Sieltä hän kaartaa suuntasi pakonsa Hattulaan päin. Metsissä seikkailtuaan hän pääsi pakene-maan äitini kotitaloon Konsaan Hattulaan. Täällä hän sitten piileskeli, kunnes taistelut siirtyivät Tuuloksen ja Lahden suuntaan ja hän uskalsi palata Venäjälle.

Oli jo toukokuun alku ja kova kiire kylvöihin. Oli pula työstä, hevosista ja siemenistä. Hevosista saatiin onneksi osa nopeasti takaisin ja rehuviljan siemeniä. Venäjänkin työmiehistä oli useita kaatunut tai vankileireillä, mutta miehiä riitti kuitenkin jokaista hevosta ajamaan. Kartanon maatalous saatiin normaalisti toimivaksi jo syksyyn mennessä. Kartano sai menetysten korvaukseksi mm. työväenyhdistykseltä työväentalon maksuna. Torpat lunastettiin vapaiksi seuraavan vuoden aikana ja ensimmäinen kunnanvaltuusto valittiin myös Humppilaan. Rauha palasi Humppilaankin, mutta katkeruus ja suru jäivät monen mieleen. Isäni pyrki olemaan aktiivinen sovinnon rakentamisessa.

Tulevaa elämää vapaassa Suomessa

Luulen, että isäni taitava työ Venäjän kartanon maatalouden hoitajana oli onnistunut hyvin. Häntä pyydettiin kuitenkin muuttamaan pois Humppilasta ja tarjottiin helpompia työnjohtajan paikkoja mm. Naantalin Luonnonmaalta. Isä menikin vuodeksi sinne, mutta äiti ei pienten lasten kanssa halunnut sinne muuttaa, koska hän pelkäsi vesimatkaa Luonnonmaalle. Niinpä isäkin luopui tästä tilasta ja palasi vielä vuodeksi Venäjän kartanoon. Sieltä he menivät 1922 Lammille Ison-pappilan vuokraajaksi. Perhe oli kasvanut jo 1918 Anna-Liisa sisarella ja 1921 Tuure veljellä. Eila sisareni ja minä synnyimme kaksosina Lammilla 1923.

Vuonna 1927 isä osti oman Heikkilän tilan Toijalasta. Siellä syntyi vielä Ilta sisko vuonna 1929. Tilan ahkera ja voimaperäinen viljely sitoi niin isän omaan tilaan, että hän vain harvoin lähti äitinsä ja sisarusten luo Tarvasjoelle. Isoäiti oli jäänyt toisen kerran leskeksi jo 1914 ja hän eli Olgan ja Santerin hoivassa. Äitini sairastuttua isoäiti halusi ottaa Tuuren Tarvasjoelle jo 1920-luvun lopulla. Täällä Tuure viihtyikin niin, että tullessaan kouluikään hän ei enää tullut Toijalaan. Niinpä hän kävi koulunsa Tarvasjoella ja löysi täältä oman ystäväpiirin. Talvisodan sytyttyä Tuure sitten joutui ikänsä puolesta vartiotehtäviin ja rauhan tultua sotaväkeen. Niinpä hän oli jatkosodan alkaessa JR4 ensimmäisissä iskujoukoissa valtaamassa Karjalan kannasta takaisin, kunnes haavoittui vakavasti Vammelsuussa elokuussa 1941 ja rintamalle palattuaan uudelleen Seesjärvellä. Sodasta hän palasi pysyvästi Tarvasjoelle. Korven mamma, kuten me isoäiti Mariaa nimitimme, kuoli talvisodan kylmänä helmikuun päivänä 1940 ja me olimme suvun mukana saattamassa hänet Tarvasjoen kirkkomaahan. Isä Jalmari jäi leskeksi 1944 ja hänenkin maallinen matka päättyi 1966.

**Suomi 100 vuotta muistelmataallentanut
Kalervo Mäkinen**

Elonleikkuuta Venäjän kartanon ruispellolla 1919. Jalmari Korpi seisomassa vasemmalla. Kuva Urpolan kartano/historia.

Perhekuva Jalmari Korven 70-vuotis päivillä. Kuva Meri Airaksinen.

MAIRE-ALIISA ROUVINEN 1928–2017

Syksyn jo koittaessa saapui Tarvasjoelle suruviesti kirjailija Maire-Aliisa Rouvisen ikiuneen nukkumisesta.

Maire oli syntynyt yksinhuoltajaäidin lapseksi vuonna 1928 ja jäi äidin kuoltua jo pienenä orvoksi. Sijaiskodeissa lapsuutensa elettyään hänet otti Horristen Frostille hoiviinsa Elina Hildeen. Täällä hän eli nuoruutensa ja kävi koulunsa. Ylioppilaaksi Maire tuli 1953 Elisenvaaran yhteiskoulusta ja kansakoulunopettajaksi Turun Opettajakorkeakoulusta 1956. Työelämänsä hän teki opettajana eripuolilla Suomea, viimeiseksi Helsingissä vuodesta 1970 eläkevuoteensa 1988 asti.

Varsinaisen kirjailijan uransa hän aloitti vasta eläkkeelle jäätyään. Hänen romaaninsa ovat pääosin omasta elämästä kertovia, joissa kuvataan viehättävällä, mutta realistisen aidolla tavalla kotiseudun elämää ennen sotia ja tultaessa kohti tätä päivää. Samalla hän tulee kuvanneeksi koko muuttuvan yhteiskunnan, sen rakennetun ympäristön, oman kouluttautumisen, työuraansa, perheen perustamisen ja sen elämäkaaren. Useassa yhteydessä hän sanoo kirjoittavansa siksi, että hän voi välittää tuleville polville, mitä oli kotiseutu ja elämä siellä köyhän orvon silmin katsottuna ja koettuna. Näin hän tulee kuvanneeksi ympäröivän maatalousyhteiskunnan arkisen elämän ja sen aineellisen kehityksen. Hän kertoo myös miten sotavuodet elettiin, ja miten sen jälkeinen suuri elintason nousu ja tekninen kehitys on vaikuttanut myös luonnon ja maisemien muuttumiseen.

Jo ensimmäisessä Härkätien lapsi kirjassaan hän kuvaa omaa lapsuuden maailmaansa ja toisessa kansakouluvuosiaan. Kolmannessa kirjassaan, Ihmisellä täytyy olla tahdonlujuutta, hän elää rippikouluvuosista ylioppilaaksi. Seuraavassa teoksessa, Viattomien lasten päivä, Maire valmistuu opettajaksi monien vaiheiden jälkeen, saa viran ja menee naimisiin. Kirjassa, Maikka tulee, kirjailija kuvaa vaiherikasta opettajan uraansa. Monilla matkoilla ja jatkuvalla opiskelulla hänelle kasvoi myös rikas elämänfilosofia, jota hän jakaa kaikissa kirjoissaan. Yhdessä perheensä kanssa läpi Amerikan mantereen tehdystä matkasta he julkaisivat kirjan Nonnezoshiesateenkaarisilta alaotsikolla Bussilla yli Kalliovuorten kesällä 1973.

Jo Härkätien lapsi kirjassaan Maire Rouvinen ker- too miksi hän kirjoittaa:

Selittelyä

Vaikka olen näissä teoksissa kirjoittanut vain oman tarinani, en voi kokonaan unohtaa, millaisesta maa-ilmasta he kaikki ovat lähtöisin.

Tarkoitan ikätovereitani ja minusta vanhempia monenkirjavissa eläkeläiskerhoissa, sairaaloissa ja vanhustentaloissa.

Ajattelen myös niitä, jotka ovat nykyisestä elämänmenosta niin hämmentyneitä, että sulkeutuvat yksinäisiin mökkeihinsä kaihtaen muiden seuraa, koska jostakin syystä ovat menettäneet luottamuk- sensa toiseen ihmiseen.

Toivon, että tavoitan jonkun heistä, sillä yhdessä asiassa useimmat vanhat ovat samanlaisia. He pitävät lapsista, olivatpa ne omia lapsenlapsia tai vieraita. Ei

ole eroa, kuuluvatko he siihen ryhmään, joka tans- sii ikinuorin jaloin ja kepein koroin maalaislavojen perunajauhoparketeilla tai siihen, joka kokoontuu veisaamaan seurakuntataloilla taikka makaa voimat- tomana sairasvuoteella.

Kun lastenlapset tulevat heidän luokseen, vanhus- ten syvien ryppysten kaunistamat silmänurkat tui- kahtavat iloa. Lempein äänin he kahvikupin ääressä kertoilevat näille rakkailleen omia lapsuusmuistojaan ja pudottelevat hellyyden kyyneleitä, jos lapset jak- savat kuunnella heitä.

Saattaa olla, että lastenlapset ovat kokonaan kadot- taneet yhteisen kielen, sillä tuskin näiden vanhem- matkaan enää osaavat samaa murretta, varsinkin jos asuvat kaukana ja kaupungeissa.

Haluan oman tarinani avulla kertoa näille kaupun- kien kovilla kaduilla vaeltaville nuorille, että heistä monen juuret ovat maalla. Vaikka heillä ei ole enää multaa kynsien alla, kasvujuuristaan he eivät pääse irti. Jossakin elämänsä vaiheessa he tulevat kysele- mään, mistä kaikki oikein alkoi.

Toivon, että he silloin löytävät kotiseutunsa har- maat hautakivet. Siellä ikivanhan kirkon vieressä on historia hakattuna sammaloituneeseen graniittiin tai ruostuneeseen rautaristiin. Puuristit ovat lahonneet, jäljellä ovat vain hiljaa tasaantuvat kummut köyhi- en lunastamilla haudoilla. Näiden nimettömien ja unohdettujen kohdalla on multa sitä väkevämpää, mitä tasaisempi ruohottunut nurmi on entisen elä- män päällä.

Muistoja Maire Aliisasta

Ihmisellä täytyy olla tahdonlujuutta. Tämä oli Mai- ren motto elämässään. Hän paneutui kaikkeen täy- sillä ja pääsikin hyvin eteenpäin niin opiskelussa kuin elämässään. Tiedän, että Opettajakorkeakoulu Turussa oli hänen unelmiensa täyttymys.

Kun muistelen lapsuuttani, niin olin 4-5 vuoden, kun Maire tuli Elina-tädin hoiviin. Olin suures- ti onnellinen, kun sain kaverin, joka viitsi leikkiä kanssani. Asuin naapuri torpassa äitini kanssa ja olin sotaorpo. Maire oli jo silloin innokas opettaja ja lei- kittäjä nuoremmille. Hän antoi minulle kovan innon lukemiseen. Luettiin ensin satuja ja nuorten kirjoja, sitten tulivat Tarzanit ja seikkailukirjat.

Niin aika kului ja koulut ja opiskelut erottivat mei- dät osittain. Silloin ei vielä ollut kännyköitä!

Maire avioitui ja toimet olivat eri puolilla Suomea. Viimeksi hän ja miehensä Juho sekä kaksi poikaa olivat Espoon Olarissa. Minun perheeni ja työni oli taas Raisiossa.

Eläkepäivien alkaessa Maire ja Juho muuttivat Mietoisiin. Täällä kävinkin heitä usein katsomassa, kun he asuivat lähellä. Mairella ja Juhollakin oli nyt aikaa muistelemiseen kirjoittamiseen. Teoksia syntyi nopeasti ja uusista aiheista Mairella oli aina mietinnässä. Ikä ja sairaudet pakottivat heidät kui- tenkin viimeisiksi vuosiksi muuttamaan hoitokotiin Espooseen, jossa toinen pojista asui lähellä. Ensin olimme puhelinyhteydessä, mutta se hiipui Mairen puhevaikeuksien takia.

Kiitollisina koko elämän ystävydestä. Surussa heitä muistaen. Anja Koskinen.

Ylioppilaaksi Maire tuli 1953 Elisenvaaran yhteiskoulusta.

Hely, Anja ja Maire vapputunnelmissa. Kuva Anja Koskisen arkisto.

Tie ja joki

Hiekkatie kiemurteli alas metsäiseltä kukkulalta kuin keltainen käärme. Sen kyljet hipoivat vanhan rusthollarin pelloja, torpparien navettain seiniä ja sen pää näytti sukeltavan tum- maan kuusikkoon, jonne aurinkokin kesäiltais in piiloutui.

Aivan tien vasemmalla puolella, vuorotellen etääntyen ja lähentyen mateli sen savinen puoliso, likaisenharmaa joki, jonka tie parissa paikassa ylitti kuin hyväillen.

Silloin tällöin hiekka pöllähteli kuin vaalea huntu ja kaukana mutkassa joen harmaa selkä sai teräksisen hohteen.

Kulki ihminen tai eläin minne tahansa, aina täällä joutui silmätyksin noiden kahden kanssa. Kehdosta haetaan ne seurasivat paikkakunnalla eläjää. Kumpakin tarvittiin jokaisessa elä- mänvaiheessa.

Hiekka ja savi olivat erikoisen tuttuja elementtejä meille, jotka niinä aikoina juoksentelimme paljain jaloin tupien ja töllien pihatantereilla. Jos joskus saimme uudet kengät, kuljimme ki- lometrikaupalla pää taakse kenossa katsellen niiden jättämiä jälkiä hienoksi tallautuneeseen hiekkiaan.

Joki taas houkutteli jokaisena vuodenaikana. Kesäisin lapset polskuttelivat, pienimmät isom- pien valvonnassa mutkan matalikossa ja hikipaitainen heinä mies oli yhtä onnellinen hypätes- sään saviseen ihanuuteen illalla työn jälkeen.

Talvisin koulunuoriso lasketteli loivia rinteitä jälle välttären kuusilla merkittyä jäänottopaik- koja. Toisinaan kirkas jää sai pinnalleen innokkaita luistelijoita, joilla oli monoihin nauloilla kiinnitettyjä omatekoisia luistimia tai peräti kaksiteräisiä nauhasidosmalleja. Vain kartanon nuorilla neideillä nähtiin valkoisia hokkareita.

Talvet olivat tien kulkijoille usein kurjia. Kirvelevät pakkasviimat pieksivät poskia ja umpilumi upotti kintunkaulaa myöten. Toisinaan lumiaura pelotteli lapsia ja villiinnytti hevosia.

Kesät muistettiin aina aurinkoisina ja kuumina, vaikka varmasti oli sateisiakin.

Mutta kevään ja syksyt jäivät erikoisesti mieleen voimakkaiden tuoksujensa ansioista. Peltojen ajoittaiseen ja navetantaustojen jatkuvaan lannanhajuun sekoittui ruohojen, yrttien, puiden, kukkien, kanaloiden ja hillittömien tuulenpuuskien nostattaman hiekan omalaatuinen tuok- suyhdistelmä, joka muutti voimakkuuttaan vuorokaudenajan mukaan ja josta olisi seudun tuntenut, vaikka olisi tullut sinne silmät sidottuina.

Silloin siihen ei kukaan kiinnittänyt huomiota, vähiten köyhät karjapiiat tai talojen ylpeät tyttäret, jotka lauantai-iltais in kulkiivat kretonkimekoissaan, eivätkä nuoret rengit, jotka saatuaan saunan jälkeen puhtaan paidan, astelivat rehvakkaasti kädet taskuissa hameväen jäljessä välinpitämättömyyttä teeskennellen.

Joku onnellinen polkupyörän omistava nuorimies saattoi suhauttaa tyttöjen ohi ja pysähtyä seuraavan mäen päälle kaivamaan taskustaan Työmies-askin.

Paikassa, missä joki luikerteli sillan alta, nuoret aina jäivät seisoskelemaan kuin yhteisestä sopimuksesta ja kohdistivat katseensa kiven yli hyppelhehtivään virtaan. He tuijottivat sitä pit- kään äänettöminä kuin olisivat palvoneet joenhaltiaa ja uskoneet, että vesi veisi mennessään heidän salaiset rakkaussuruns a. Olihan se kerran viedyntä nuoren tytön.

Seuraavana aamuna kulkiivat mustapukuiset mummot ja häveliäät neidot kirkkosilleissään. Kun isännät ajoivat rattaat kolisten heidän ohitse en, he väistyivät tien syrjään ja moni niiasi syvään. Mistä sitä tietää, vaikka kekrinä saisi vaihtaa uuteen parempaan piianpaikkaan. Ties vaikka pääsisi itse kartanoon.

Töllinakkojen muutoin kimakat äänet olivat pyhäaamuis in hillittyjä ja juorutkin jätettiin ju- malanpalveluksen jälkeen kirkonmäellä setvittäviksi.

Joen rannoilla, isojen talojen laajoilla laitumilla, lehmien utareet pullottivat täynnä rasvaista maitoa.

Tienvarsien vapaa ruoho taas katosi maanantaiaamuna säkkeihin, jotka nopeasti täyttyivät nopsien mökinlasten käsien nyhtämänä, sillä ainokainen lehmä ei saanut pienestä lieka- alasta riittävästi ravintoa ja mitä hyötyä lapsista muuten olisi.

Oli itsestään selvää, että joenrannan maalattujen talojen lapsista kasvoi viisaita. Heidät lähe- tettiin kaukaisiin kouluihin, joista he palasivat valkoinen lakki päässä.

Vuosien perästä heidän äitinsä kertoivat hautausmaalla mökinmummoille, minne pitäjiin lapset olivat asettuneet virkaansa hoitamaan - pappeina, agronomeina, opettajina, ei sentään lääkäreinä, sillä niin viisasta ei kylästä vielä ollut valmistunut.

Äidit huokasivat hienoinen ylpeä hymy huulillaan.

Tien varressa nököttävät harmaat töl lit kasvattivat yhtä uutterasti lapsikatrataan ahkeriksi piiioiksi ja vahvoiksi työmiehiksi oman tai lähipitäjien suuri in taloihin.

Joku poikkeuksellisen kätevä pääsi räätälin-, ompelijan- tai suutarinoppiin, teknistä taitoa omaa- va polkupyöräkorjaamon tai sepän apulaiseksi ja jos oli hyvä laskupää, jopa kylän kauppaan.

Rouvinen, Maire-Aliisa

Kertuntupa.

Tarvasjoen museo.

KOTISEUTUYHDISTYS TARVAISEN TERVEISET

Joskus 2000-luvun alussa aika oli kypsä sille, että Tarvasjoelle saatiin kotiseutuyhdistys. Heikki Mustamäen, Timo Prusilan ja Lauri A.O. Heimosen tarmokkuuden ansiosta kokoontuivat asiasta kiinnostuneet maaliskuussa 2000. Lopputuloksena oli uuden yhdistyksen perustaminen, jota vetämään ryhtyi Mustamäki varamiehe-nään Heimonen. Sihteeriksi tuli Prusila. Lisäksi hallitukseen valittiin Marja Mattila, Kristiina Laine-Vähätalo, Risto Sipilä ja Kalervo Mäkinen. Heillä kaikilla oli aitoa kiinnostusta kotiseutua kohtaan sekä myös näkemystä tarvasjokelaisuudesta. Hieman myöhemmin mukaan kutsuttiin Antti Isotalo, Tuomo Saari, Sakari Kännö ja Juha Vuorela. Useista nimiehdotuksista pisimman korren veti Tarvaiset.

Tarvaisten toiminta lähti vauhdikkaasti käyntiin. Ensimmäiseksi kunnan omistuksessa ollutta lainamakasiinia ryhdyttiin kunnostamaan toimivaksi tilaksi. Museovirastolta saadulla erikoisluvalla makasiinin kaksoiseinään saatiin tehdä ovi, jotta viljasalvojen seinille voitiin tehdä näyttelytilat. Tätä ennen, kesällä 2001, toteutettiin museon yläkertaan Tuu, tuu, tupakkarulla -nimellä kulkenut näyttely, joka oli osa Härkätien paikallismuseoiden hanketta. Tämä näyttely onnistui hyvin tullen niin suosituksi, että se palkittiin Varsinais-Suomen Vuoden museotekona 2002. Niinpä se jätettiin pysyvästi makasiinin toiseen kerrokseen. Alakerrassa päätettiin järjestää vuosittain vaihtuvia näyttelyitä.

Toinen merkittävä aktiviteetti Tarvaisille muodostui kesällä 2005 avatusta Luontopolusta, joka kiemurtelee pitkin Tarvasjoen uomaa osin syvässäkin jokilaaksossa keskellä pitäjää. Luontopolkua varten rakennettiin maastoon pitkospuita, portaita ja opastauluja. Viimeksi mainittujen teossa saatiin arvokasta apua koulun opettajilta. Tarvaiset hoitaa Luontopolkua keväästä syksyyn talkoovoimin kunnan avustuksessa.

Kuten kotiseutuyhdistyksen kuuluukin, on Tarvaiset kerännyt kotiseututietoutta, järjestänyt retkiä oman pitäjän historiallisille paikoille, tehnyt muistotauluja ja kustantanut kotiseutuaiheisia kirjoja. Merkittävä julkisivu ulospäin tämä oman lehden kanssa on vuonna 2011 alkunsa saanut Tarvasradio. Tämä alun perin EU-varoin toteutettu hanke on jäänyt elämään Timo Isotalon ja Pirkko Koskisen tarmokkuuden ansiosta. Timon taltioidessa ja Pirkon haastatellessa on saatu talteen mittava pala sekä entis- että nykyajan Tarvasjokea. Videoita, jotka löytyvät esimerkiksi yhdistyksen kotisivujen www.tarvasjoki.fi kautta on jo kolminumeroinen määrä.

Vuonna 2015 alkoi uusi, yhteinen ponnistus. Perikunta lahjoitti kunnan keskustassa sijaitsevan Päivölän torpan yhdistykselle. Samalla torppa nimettiin Kertun Tuvaksi mökin viimeisen asukkaan muistoksi. Mökki saattaa olla jopa koko Tarvasjoen vanhin rakennus. Aikojen saatossa rakenteet olivat osin luhistuneet ja lahonneet, joten edessä oli mittava

remontti. Yhdistyksen puuhamiesten ja lukuisien vapaaehtoisten voimin Kertun Tupa on nyt uusittu lähes kokonaan vanhaa kunnioittaen. Mökin toiseen päätyhuoneeseen on jo tämän kesän lopulla sijoitettu Raija Isotalo-Aaltosen merkittävä nukkekokoelma. Se ja koko mökki tulevat pitäjäläisten yhteiseksi olohuoneeksi ajan mittaan. Remontointi vaatii vielä paljon käsitöitä, joten ota yhteyttä yhdistykseemme, mikäli olet kiinnostunut auttamaan. Voit tukea mökin kunnostusta myös ostamalla Tarvaisten seinäkalenterin nyt vuodenvaihteessa.

Kotiseutumuseomme siirtyi Tarvasjoen ja Liedon kuntaliitoksen myötä osaksi Liedon museota. Tämä on mahdollistanut mm. kokoelmien inventoinnin ja kuvaamisen sekä ammattitason esittelytekstien tuottamisen joka kesä vaihtuviin näyttelyihimme. Sisäänpääsy

maksu on tasan nolla euroa. Kun museolta li-säksi löytyy kesäisin myös pieni kahvio, niin siellä todellakin kannattaa käydä sunnuntai-iltapäivisin kesä-, heinä- ja elokuussa.

Yhdistys on aina juuri niin toimiva kuin sen jäsenet ovat. Nykyinen ikärakenteemme on reilusti eläkeiän toisella puolella, joten toivoisimme mukaan innokkaita nuorempia henkilöitä. Kiinnostavaa ja hauskaa puuhaa riittää monen lajin osajille. Mikäli vasara tai saha eivät pysy kädessä, olet tervetullut tekemään tätä kotiseutulehteä. Jos taas tykkäät ulkoilusta, voisit harkita luontopolkumme kunnostustöihin osallistumista. Kaikki tekemämme työ on tarkoitettu yhteiseksi hyväksi!

Juha Vuorela

Luontopolku. 1/2005 Tarvas-lehti

Sotaveteraanijärjestön 60-vuotispäivän juhlallisuuudet sankarihaudailla, puhujina 9. luokan oppilaat Tuomas Laikko ja Niko Ullakonoja. Kuva: Eeva Sisso.